

## Kaip naudoti šį vadovą

Šiame vadove pristatomi 4 mokymo moduliai, padėsiantys kiekvienam jaunam žmogui tapti aktyviu ir atsakingu pasaulio piliečiu.

### Temos

Šiame vadove pristatomų modulių temos buvo pasirinktos, remiantis jaunų žmonių lūkesčiais ir interesais, išsakytas projekto *GlobaLab* tyrimo etape. Jos yra gana plačios ir leidžia jauniems žmonėms geriau pažinti jų kontekstą ir sąsajas su kitomis temomis bei problemomis. Be to, moduluose siūlomi metodai padės jauniems žmonėms išskirti konkrečias nagrinėjamos temos problemas, jas giliai išnagrinėti ir prisidėti prie jų sprendimo, vykdant aktyvią pilietinę veiklą.

Modulių temos:

*Aplinka.* Tai itin plati tema, apimanti tokias problemas kaip poliarinių meškų išsaugojimas, aplinkos užterštumas, miškų kirtimas, asmeniniai atliekų tvarkymo ir antrinio panaudojimo įpročiai ir dar daug kitų.

Pagrindinės šio modulio teminės kryptys:

- Aplinkos problemos;
- Aplinkos nykimo ir užterštumo priežastys;
- Aplinkos nykimo ir užterštumo poveikis;
- Sąsajos tarp žemės, vandens ir oro užterštumo;
- Sprendimai.

*Technologijos.* Technologijos gali ženkliai prisidėti prie daugybės globalių problemų sprendimo, tačiau tuo pat metu gali jas ir sukurti. Šiam moduliui įgyvendinti nereikia būti itin patyrusiu technologijų srityje.

Pagrindinės šio modulio teminės kryptys:

- Technologijų kilmė;
- Technologijų prieinamumas;
- Technologinis teisingumas;
- Perdėtas technologijų naudojimas;
- Technologijų naudojimas socialiniam teisingumui užtikrinti;
- Medijų ir informacinis raštingumas.

*Judėjimas.* Žmonės vis daugiau juda, kirsdami savo valstybių sienas. Kartais jie keliauja atostogų tikslais, kartais bėga nuo karo ir persekiojimo. Žmonės niekada nejuda vieni. Kartu su jais keliauja ir jų kalba, kultūra, idėjos.

Pagrindinės šio modulio teminės kryptys:

- Migracija;
- Mobilumas;
- Mokymasis gyventi įvairovę pasižyminčioje visuomenėje.

*Daiktai.* Kiekvieną dieną mus supa galybė daiktų: drabužių, baldų, elektroninių prietaisų, suvenyrų ir kt. Kai kurie iš jų mums būtini, siekiant užtikrinti gyvenimo kokybę, o kai kuriuos mes naudojame itin retai. Tačiau ar dažnai susimąstome, iš kur šie daiktai atkeliavo, kas ir kokiomis sąlygomis juos pagamino?

Pagrindinės šio modulio teminės kryptys:

- Globali tiekimo grandinė;
- Prieiga prie daiktų;
- Sąžiningas kainos už pagamintą produkciją paskirstymas globalioje tiekimo grandinėje;
- Darbuotojų teisės;
- Atliekos ir rūšiavimas.

## Moduliai

Visi šiame vadove pristatomi moduliai sudaryti, remiantis ankstesniame skyriuje pristatytu 6 žingsnių mokymo(si) procesu. Taigi kiekvienas modulis leis jauniems žmonėms įsitraukti į aktyvaus mokymosi procesą, padėsiantį jiems geriau pažinti savo asmenines sąsajas su pasauliu, suprasti globalias problemas, jų kontekstą, priežastis ir pasekmes, ieškoti egzistuojančių problemų sprendimo būdų, aktyviai veikti ir vertinti savo pasiekimus.

Kiekvieno modulio pradžioje pateikiamas jo pristatymas, informacija apie rekomenduojamą dalyvių skaičių grupėje, modulio įgyvendinimo trukmę ir jo įgyvendinimo programą, kurioje siūlomi metodai suskirstyti į atskirus užsiėmimus. Ši informacija yra tik rekomendacinio pobūdžio, taigi modulio įgyvendinimo programa ir trukmė gali būti keičiama ir adaptuojama, atsižvelgiant į jo įgyvendinimo kontekstą, dalyvių poreikius, lūkesčius ir kitus svarbius aspektus. Bet kokiu atveju, adaptuojant modulio įgyvendinimo programą, svarbu rinktis metodus ir taip planuoti programą, kad ji apimtų visus šešis siūlomo globaliojo pilietiškumo mokymo(si) proceso žingsnius.

Modulių įgyvendinimo programose taip pat pateikta informacija apie jiems įgyvendinti siūlomų metodų taikymą konkrečiame mokymo(si) proceso žingsnyje. Svarbu pabrėžti, kad tie patys metodai gali būti taikomi ir kituose mokymo(si) proceso žingsniuose, tik tam gali prireikti atlikti nedidelius pakeitimus.

Kiekvieno modulio pabaigoje taip pat pateikiama informacija apie siūlomų metodų taikymą konkrečioms globaliojo pilietiškumo kompetencijoms plėtoti. Ši moduliui įgyvendinti siūlomų metodų apžvalga taip pat tarnaus kaip turinys, leisiantis lengviau surasti dominančius globaliojo pilietiškumo ugdymo metodus.

Siekiant išlaikyti viso mokymosi proceso loginę seką ir nuoseklų jo įgyvendinimą, projekto *GlobaLab* komanda rekomenduoja, kad visą modulio įgyvendinimo programą vestų tas pats vadovas ar jų komanda. Taip pat svarbu, kad modulio įgyvendinimo procese dalyvautų ta pati jaunų žmonių grupė, kas užtikrins kuo didesnę mokymo(si) proceso naudą ir geresnių rezultatų pasiekimą.

## Metodai

Šiame vadove pateikiama 80 metodų, padėsiančių plėtoti jaunų žmonių globaliojo pilietiškumo kompetencijas. Kiekvieno metodo aprašą sudaro:

- **Pavadinimas.**
- **Žingsnis** – nurodomas mokymo(si) proceso žingsnis, kuriame metodas taikomas.
- **Trukmė** – nurodoma rekomenduojama metodo įgyvendinimo trukmė, kuri gali būti keičiama priklausomai nuo grupės dydžio, dalyvių įsitraukimo, užsiėmimą vedančio asmens darbo stiliaus ir kt.
- **Reikalinga erdvė ir priemonės** – pateikiami reikalavimai mokymo(si) erdvei ir priemonėms, reikalingoms metodui įgyvendinti.
- **Metodo aprašymas** – pristatoma išsami metodo įgyvendinimo eiga. Jeigu metodas reikalauja pristatyti konkrečią informaciją ar instrukciją, ji metodo aprašyme pateikiama kursyvu.
- **Pastabos** – pateikiami praktiniai pasiūlymai, kaip metodas gali būti keičiamas ar naudojamas kitoms temoms aptarti.
- **Priedai** – pateikiama metodui įgyvendinti reikalinga dalomoji medžiaga: užduočių lapai, informacijos rinkmenos, vaidmenų aprašymai ir kt.

Svarbu paminėti, kad kai kurie moduliuose siūlomi metodai yra paremti tais pačiais metodiniais principais. Pvz., moduliuose *Aplinka* ir *Judėjimas* pateikiama metodų, kurie paremti metodo *Sutinku-nesutinku*<sup>3</sup> principais, o moduliuose *Technologijos* ir *Judėjimas* – metodų, paremtų *Sniego gniūžtės*<sup>4</sup> principais. Tai padės geriau įsivaizduoti, kaip tas pats metodas gali būti naudojamas nagrinėjant įvairias temas.

Paprastai šiame vadove pristatomų modulių įgyvendinimui siūlomi metodai įvairiuose kontekstuose gali būti naudojami nepriklausomai vieni nuo kitų. Tačiau kaip jau minėta aukščiau, visi šiame vadove pristatomi moduliai yra paremti specifinę seką turinčiu mokymo(si) procesu. Dėl šios priežasties kai kurie moduliuose siūlomi metodai yra priklausomi vieni nuo kitų, nes mokymo(si) procesas turi būti tęsiamas, remiantis prieš tai vykusios veiklos rezultatais. Be to, moduliuose pateikiami ir keletas metodų, kuriuos sudaro dvi dalys, taigi antrosios metodo dalies įgyvendinimas neturės jokios prasmės, jeigu nebus įgyvendinta pirmoji.

## Pilietinė veikla (5 žingsnis)

Šešių žingsnių globaliojo pilietiškumo mokymo(si) proceso vienas iš žingsnių – aktyvi besimokančiųjų pilietinė veikla, kuria jie prisidėtų prie pasirinktos globalios problemos sprendimo. Taip siekiama jauniems žmonėms parodyti, kad mes turime ne tik mokytis ir kalbėti, bet ir atitinkamai elgtis bei imtis aktyvios pilietinės veiklos, kad globalios problemos būtų sprendžiamos. Be to, sprendimų problemoms spręsti paieška ir įgyvendinimas yra svarbus, siekiant plėtoti kūrybiškumo, aktyvaus dalyvavimo ir pilietinės veiklos kompetencijas, aprašytas *GlobaLab* globaliojo pilietiškumo ugdymo modelyje.

<sup>3</sup> Besimokantieji juda tarp ženklų *Sutinku* ir *Nesutinku* ir pasirenka savo stovėjimo poziciją priklausomai nuo to, kiek jie (ne)sutinka su pateiktu teiginiu.

<sup>4</sup> Tai sprendimų priėmimo metodas, kuomet besimokantieji pirmiausia priima sprendimą jiems pateiktu klausimu *po-rose*, po to – grupėse, kurios suformuojamos sujungtus dvi poras, ir t.t.

Pilietinei veiklai jauni žmonės ruošis viso mokymosi proceso metu, rinkdamiesi ir analizuodami juos dominančias globalias problemas, keldami idėjas, kaip galėtų prisidėti prie jų sprendimo, ir planuodami pilietinės veiklos įgyvendinimą. Svarbu, kad patys jauni žmonės turėtų galimybę kelti pilietinės veiklos idėjas. Dėl šios priežasties siūlomuose moduluose nesiūloma konkrečių metodų mokymo(si) proceso penktajam žingsniui įgyvendinti. Tik modulyje *Aplinka* pateikiami keli aktyvios veiklos pasiūlymai, tačiau nebūtina apsiriboti tik jų įgyvendinimu. Juos galima keisti savais sumanymais.

### Vertinimas

Kiekviename modulyje pateikiama metodų, leisiančių jaunimui įsivertinti savo mokymosi procesą ir pasiekimus. Beveik visi šiame vadove siūlomi vertinimo metodai yra universalūs ir gali būti naudojami įvairiuose mokymosi procesuose.

Vertinimo procese itin svarbu apžvelgti, kaip jauniems žmonėms sekėsi plėtoti globaliojo pilietiškumo kompetencijas, aprašytas *GlobaLab* globaliojo pilietiškumo ugdymo modelyje. Tam galima naudoti keletą šiame vadove pristatomų metodų: *Užpildyk* (modulis *Technologijos*) ir *Pasaulio piliečio kuprinė* (modulis *Daiktai*).

### Kas toliau?

Įgyvendinę vieną iš šiame vadove pristatomų modulių jaunų žmonių globaliojo pilietiškumo kompetencijoms plėtoti, galima rinktis ir įgyvendinti kitą arba naudoti siūlomus metodus bet kokiai kitai jaunimą dominančiai globaliai problemai nagrinėti. Be to, projekto *GlobaLab* komanda kviečia pasinaudoti ir kitais produktais, sukurtais projekto įgyvendinimo metu.

Vienas iš jų – tai mobilioji aplikacija, kuri leis kiekvienam jaunam asmeniui žengti pagrindinius žingsnius, padėsiančius tapti aktyviu ir atsakingu pasaulio piliečiu. Ji sukurta vadovaujantis pagrindiniais principais, kuriais projekto *GlobaLab* komanda rėmėsi ir rengdama šį vadovą.

*GlobaLab* mobilioji aplikacija padės jauniems žmonėms mokytis ir savarankiškai plėtoti globaliojo pilietiškumo kompetencijas. Šiame mokymosi procese jauni žmonės bus patys mokymosi turinio kūrėjai. Ši aplikacija kels klausimus, tačiau nesiūlys konkrečių atsakymų. Ji pateiks jos naudotojams užduočių, tačiau nesiūlys jau paruoštų sprendimų. Mobiliosios aplikacijos siūlomas mokymosi procesas pareikalaus iš jaunimo mąstymo, domėjimosi, aktyvaus veikimo, dalijimosi savo patirtimi.

*GlobaLab* mobilioji aplikacija yra nemokama ir pritaikyta naudojimui mobiliuosiuose telefonuose su Android ir iOS operacinėmis sistemomis. Ją galima atsisiųsti iš projekto *GlobaLab* interneto svetainės <http://www.globalab.org/>.